

✍ Myrthe Meester

📍 Petra van Gool, College Ariane de Ranitz

Het speciaal onderwijs biedt een veilige, aangepaste omgeving aan leerlingen met een chronische ziekte of beperking. Maar de overgang naar een vervolgopleiding of de arbeidsmarkt kan lastig zijn. Teamleider Damiët Schellekens vertelt hoe College Ariane de Ranitz in Utrecht leerlingen voorbereidt op maatschappelijke participatie: via stages, kleine succeservaringen en de ontwikkeling van life skills.

DE OVERGANG VAN SPECIAAL ONDERWIJS NAAR DE MAATSCHAPPIJ

Van oudsher is het College Ariane de Ranitz een mytyschool: gericht op leerlingen met een lichamelijke (en soms bijkomende verstandelijke) beperking of chronische ziekte. "We hebben ontzettend veel aanpassingen in het gebouw, zoals schuifdeuren, tilliften, verzorgingsruimtes en brancards", vertelt Damiët Schellekens. Sinds 2021 is zij teamleider van de vmbo-afdeling van de school, die daarnaast ook een afdeling Dagbesteding & (beschutte) Arbeid heeft.

RUSTRUIMTE

Dagelijks is er een groot team van onderwijsassistenten aanwezig, die helpen met de lesstof, maar ook met praktische zaken als toiletbezoek en eten. Ook heeft de school een eigen arts, drie orthopedagogen en een revalidatieteam, zodat leerlingen tussen de lessen door therapie of medische zorg kunnen krijgen. "Dat kan heel intensief zijn", weet Schellekens. "Na een operatie of therapie zijn kinderen vaak hartstikke moe." Het is dus geen overbodige luxe dat de klassen klein en rustig zijn, en dat leerlingen zich op

afgesproken tijden kunnen terugtrekken in een speciale rustruimte met bank en bedden. Deze kleinschaligheid en rust maakt de school ook heel geschikt voor een andere doelgroep, die sinds enkele jaren eveneens op College Ariane de Ranitz wordt toegelaten: leerlingen met prikkelverwerkingsproblematiek, vaak door autisme, die in het regulier onderwijs uitvallen met internaliserend (naar binnen gericht) gedrag. "Denk aan angst, depressie, niet durven praten of niet naar school durven. Wij proberen hen dan weer klaar te maken om te kunnen leren."

LIFE SKILLS

De voornaamste begeleiders op College Ariane de Ranitz zijn de mentoren, waarvan er twee per klas zijn aangesteld. "Zij houden niet alleen de schoolprestaties bij, maar ook de persoonlijke ontwikkeling van hun leerlingen", zegt Schellekens. "Elke leerling wordt gevolgd via een ontwikkelingsperspectiefplan, een OPP, waarin individuele leerdoelen worden vastgesteld. Die doelen zijn veel breder dan de traditionele schoolvakken. Sommige leerlingen

in de vierde klas hebben nog nooit boodschappen gedaan: dat vinden ze te eng, of het lukt fysiek niet. Wij proberen ze daarin te stimuleren. Ook oefenen we tijdens klassenutjes, en soms individueel, om met het openbaar vervoer te reizen.”

“Sinds kort bieden we een nieuw vak aan, ‘Life skills’. Dat draait om vaardigheden die je nodig hebt om maatschappelijk te functioneren. Hoe woon je zelfstandig? Hoe doe je de was? Hoe ga je om met geld? Hoe vul je formulieren in? Hoe moet je stemmen? Ook volgen onze leerlingen in de brugklas het vak ‘Persoonlijke ontwikkeling’, waarbij ze leren reflecteren op zichzelf. Wat betekent het om gehandicapt te zijn? Hoe kun je omgaan met angst?”

EIGENWAARDE

Soms zijn deze vakken niet genoeg en hebben leerlingen extra ondersteuning nodig.

“Intellectuele capaciteiten zijn bijna nooit het grootste probleem”, stelt Schellekens. “We hebben nu een leerling die prima mbo-niveau zou aankunnen, maar die haar stem niet durft te gebruiken; ze zegt bijna nooit iets. Het zou zonde zijn als ze om die reden niet op het mbo belandt, dus zetten we onze orthopedagoog in om haar daarmee te helpen.”

Jaarlijks volgen leerlingen een korte stage, waarbij de mentor een ondersteunende rol speelt. “Die checkt bijvoorbeeld van tevoren of er wel een aangepast toilet of verzorgingsruimte aanwezig is. Zo niet, dan moet een leerling in een rolstoel luiermateriaal gaan dragen, en dat willen de meesten niet. Ook komt het weleens voor dat een leerling zo angstig is dat hij al na één stagedag afhaakt. De mentor reageert dan niet bestraffend, maar zoekt naar een praktische oplossing: ‘Helpt het misschien als je een bekende meeneemt, zodat je niet alleen naar je stage hoeft?’” Bij het College Ariane de Ranitz is zelfstandigheid het hoogste doel, maar de weg ernaartoe mag met kleine stapjes.

“Het is vooral belangrijk dat leerlingen veel succeservaringen opdoen, zodat hun gevoel van eigenwaarde groeit.”

MAATWERK

Helaas is de wereld buiten het speciaal onderwijs vaak minder goed op deze doel-

groep afgestemd. “Eigenlijk zou er een speciaal mbo moeten zijn, maar dat bestaat niet. Wel zijn er grote cultuurverschillen tussen mbo’s, waarvan onze uitstroomcoördinatoren op de hoogte zijn. Zo is het ene mbo een stuk kleinschaliger dan het andere.”

Voor vmbo-leerlingen die het mbo wegens mentale of fysieke klachten toch niet aankunnen, wordt gezocht naar een alternatief. “Bijvoorbeeld een dagbesteding op passend niveau, zodat ze nog wel goed geprikkeld blijven. Maar helaas bestaat dat nauwelijks, dus is dat vreselijk zoeken.”

Steeds weer proberen de mentoren en uitstroomcoördinatoren op College Ariane de Ranitz maatwerk te leveren. “Probeer deze leerlingen niet in een stramien te persen, want dat gaat niet”, zegt Schellekens. “Durf dingen te proberen: vaak is er meer mogelijk dan je denkt en kun je wel ergens geld voor aanvragen.” Begeleiders op reguliere scholen raadt ze aan om soms “de expertise in te roepen van scholen die gespecialiseerd zijn. Wij hebben een eigen adviescentrum, DKP Advies, dat kan meedenken over bijvoorbeeld de gymles voor een leerling in een rolstoel. Het zou zonde zijn als we allemaal het wiel opnieuw moesten uitvinden.” <

